

Tertialrapportering per 30.04.2024

Stavanger kommune

Samfunn og utviklingstrekk

Innledning

Krigen i Ukraina har drevet millioner av mennesker på flukt, og det er blitt bosatt historisk mange flyktninger i Norge. Det er en økning i antall mottakere av sosialhjelp hovedsakelig på grunn av flyktninger, men det er også en økning av antall mottakere når en justerer for flyktninger. Det forventes at behovet for sosialhjelp vil fortsette å øke utover høsten etter hvert som flere flyktninger bosettes.

Veksten i konsumprisene falt litt i april, mens boligprisene øker.

Makrobildet

Det internasjonale pengefondet, IMF, anslår i sin april-oppdatering at den globale økonomiske veksten vil holde seg stabil og positiv i både 2024 og 2025. Den globale inflasjonen forventes å falle svakt framover. Inflasjonen har vært overraskende motstandsdyktig mot den pengepolitiske innstrammingen som har vært gjennomført for å få bukt med den.

Norges Bank holdt renten uforandret på 4,5 prosent både på sitt møte i mars og i mai. Sentralbanken signaliserer at rentetoppen er nådd, med økt usikkerhet når en nedjustering vil skje og hvorvidt det vil skje i år. Gjeldsveksten er rekordlav for husholdningene og fastlandsbedriftene, samtidig er den svært høy og økende i kommunesektoren.

Lønnsforhandlingene i frontfagene endte med et tillegg på 5,2 prosent og flere følger etter med samme resultat og opp mot fjorårets nivå. Dette kan føre til økt prispress samt lavere lønnsomhet i bedriftene. Veksten i konsumprisene falt litt i april, mens boligprisene øker. I revidert nasjonalbudsjett forutsettes det at økt lønn justeres mot lavere prisvekst for kommunesektoren (kommunal deflator holdes uendret). Dette betyr at inntektene til kommunene ikke økes.

Arbeidsledigheten er fortsatt lav. Nasjonalt er arbeidsledigheten litt høyere enn for ett år siden, mens den regionalt og lokalt er på nivå med fjoråret. Mange virksomheter har fortsatt rekrutteringsproblemer, samtidig som rekrutteringsutfordringene er mindre enn i fjor.

Konkursene økte fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år når det tas hensyn til antall ansatte som blir berørt, og antall konkurser lå klart høyere enn gjennomsnittet i perioden etter finanskrisen i 2009. Økningen utgjør om lag 4 prosent når siste 12 måneder sammenlignes med foregående 12 måneder. Konkursene og risikoen forplanter seg på tvers av de ulike næringene.

Flyktnings situasjonen

Russlands angrepskrig mot Ukraina har siden februar 2022 gitt det største antallet flyktninger i Europa siden andre verdenskrig. Frem til nå har over 76 000 personer fra Ukraina søkt om beskyttelse i Norge. På samme tidspunkt var over 67 000 flyktninger fra Ukraina registrert bosatt i Norge. Det har gitt den raskeste økningen i antall innvandrere fra ett enkelt land i Norge, noensinne. Personer med bakgrunn fra Ukraina er med det den nest største innvandrerguppen i Norge. Aldri før har bosettingen gått så raskt, og aldri er så mange blitt bosatt på så kort tid. Det siste året har det kommet flere ukrainere til Norge enn til nabolandene våre. Det samlede nivået på tjenester og stønader bidrar til at Norge er et attraktivt land for fordrevne fra Ukraina. Regjeringen foreslår derfor i revidert nasjonalbudsjett 2024 å ta grep for at [færre fordrevne fra Ukraina skal velge Norge](#).

Flyktninger fra Ukraina har fått midlertidig opphold, og statens politikk legger til rette for at de skal vende tilbake når det er mulig. Kommunen er avhengig av at staten tilpasser de ordinære systemene for bosetting og integrering av flyktninger for i større grad å kunne legge til rette både for integrering i Norge og tilbakevending til hjemlandet. Kommunene opererer i en krevende balanse mellom innsats for deltakelse i norsk arbeids- og samfunnsliv og hensynet til hjemlandets behov. Investeringer og beslutninger som blir tatt i dag vil kunne få betydelige økonomiske konsekvenser for kostnader i framtiden.

De høye ankomstene fra Ukraina har satt ankomst-, mottaks- og bosettingsapparatet på prøve. Stavanger, i likhet med kommuner over hele landet, har bidratt sterkt for å bosette rekordmange. Bosettingen har gått raskt, også for flyktninger fra andre land. Stavanger formannskap vedtok i [sak 24/2024 Anmodning om bosetting 2024](#) at det skal bosettes 750 flyktninger fra Ukraina og andre land, hvorav 15 enslige mindreårige flyktninger. Den rekordhøye bosettingen gjennom flere år på rad har satt et betydelig press på kommunen, både når det gjelder tilgang i boligmarkedet, og kapasitet og kompetanse i tjenestene. De viktigste barrierene for kommunens bosettingskapasitet er redusert tilgang for boliger for andre grupper, press på tjenester som tar tid å utvide, samt knapphet på kvalifisert arbeidskraft i tjenesteproduksjonen, inkludert tjenester til øvrige innbyggere. Bosettingen har så langt skjedd gjennom fremleie av boliger på det private leiemarked, med en kommunal subsidiering. Dette kommer i tillegg til andre flyktninggrupper som blir bosatt i ordinære kommunale boliger. For å dempe presset på det private leiemarkedet går kommunen til anskaffelse av modulbygg, brukte brakkerigger, samt ombygging av eksisterende bygg til midlertidige flyktningeboliger.

Se kapitlet *Økonomisk status* for mer informasjon.

Befolkning

Stavanger hadde ifølge statistisk sentralbyrå sine befolkningstall en befolkning på 149 048 innbyggere ved inngangen til 2024.



Figur 1 Befolkning i Stavanger 2021-2024 1. kvartal. Kilde: SSB

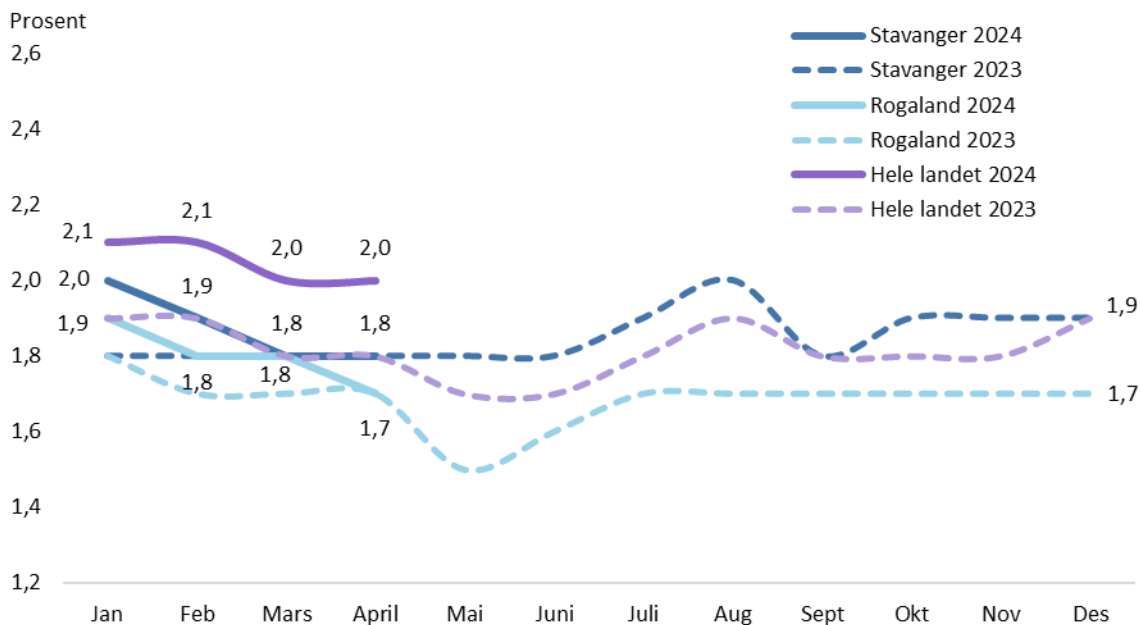
Ifølge [Stavanger-statistikken](#) er antall bosatte innbyggere i Stavanger kommune per 7. mai 149 370, en økning fra 148 908 ved inngangen til året. Økningen er 0,3 prosent så langt i 2024. I handlings- og økonomiplanen er det lagt til grunn en vekst i 2024 på 1,8 prosent. Statistisk sentralbyrå sine tall viste en folkevekst på 282 personer, tilsvarende en økning på 0,18 prosent i første kvartal i 2024.

Arbeidsledighet og arbeidsmarkedet

Arbeidsledigheten er fortsatt relativt lavt og har vist en marginal nedgang siden nyttår, både for landet, Rogaland og Stavanger. Samlet for landet utgjorde arbeidsledigheten 2 prosent.

Arbeidsledigheten i Stavanger er redusert fra 1,9 prosent ved utgangen av 2023 til 1,8 prosent per 30. april. Samlet for Rogaland er arbeidsledigheten 1,7 prosent per april. En av forklaringene på at arbeidsledigheten er lavere i Rogaland kan være den spesielt høye aktiviteten innenfor olje og gass i fylket.

Lokale variasjoner finnes mellom kommunene. Strand kommune har høyest arbeidsledighet med 2,7 prosent. Av nabokommunene har Sandnes 2,0 prosent arbeidsledighet og Sola har 1,4 prosent. I Oslo er arbeidsledigheten på 2,5 prosent per april, i Bergen 2,1 prosent og i Trondheim 1,6 prosent.



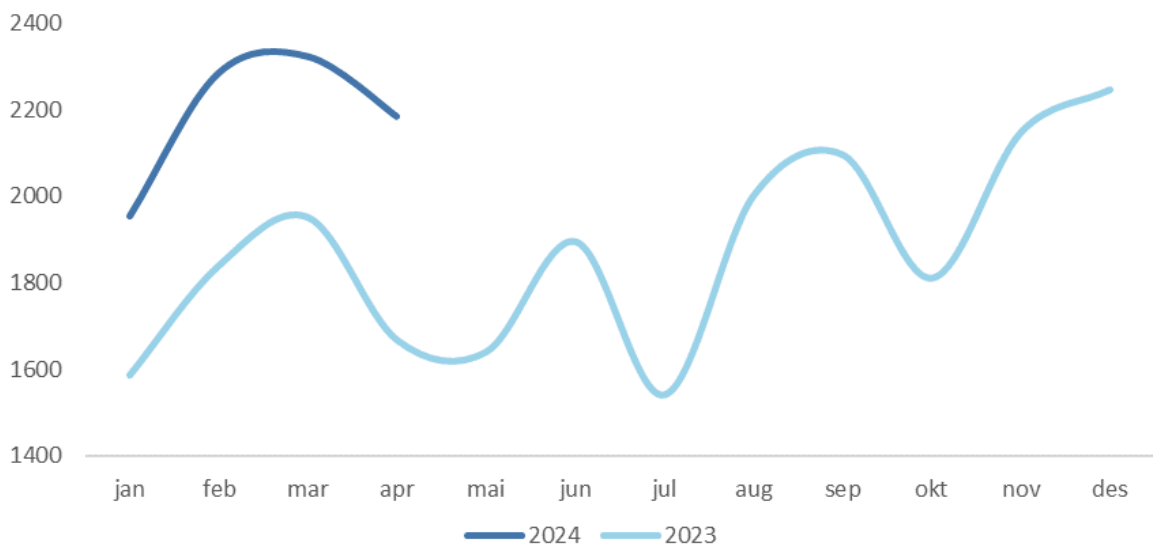
Figur 2 Utvikling i arbeidsledigheten for Stavanger, Rogaland og landet per måned for 2023 og 2024.

Kilde: Nav

Ledigheten er stabil, og innvandrere utgjør om lag halvparten av de ledige. Tallet på ukrainske flyktninger som trenger hjelp fra Nav for å komme i jobb, øker fra måned til måned. Flest arbeidsledige har bakgrunn i industri, og bygg og anlegg. Etterspørselen etter arbeidskraft holder seg høy, særlig innen helse, pleie og omsorg.

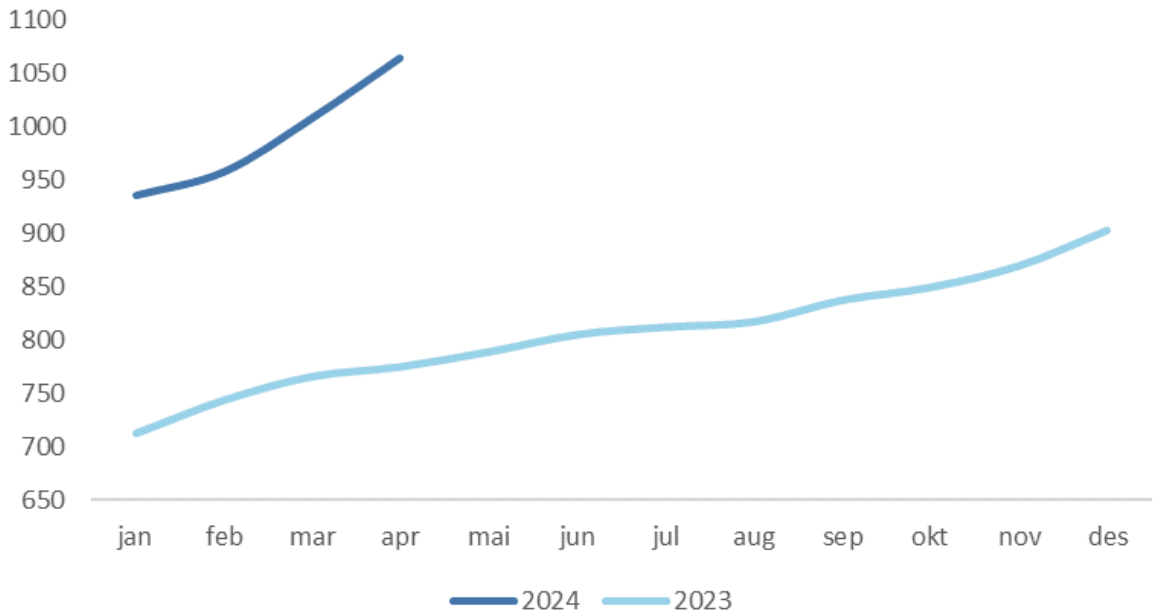
Sosiale tjenester

Antall mottakere av sosialhjelp er 18,8 prosent høyere ved utgangen av april sammenlignet med samme periode i 2023. Økningen skyldes hovedsakelig flyktningssituasjonen, men justert for flyktninger øker også antall sosialhjelpsmottakere. Det forventes at antall mottakere vil øke utover våren og høsten etter hvert som flere flyktninger bosettes, og at de som avslutter introduksjonsprogrammet vil kunne trenge sosialhjelp. Per april utgjør flyktninger fra Ukraina 23 prosent av totale sosialhjelpsmottakere.



Figur 3 Antall sosialhjelpsmottakere i Stavanger kommune i 2023 og 2024. Kilde Nav

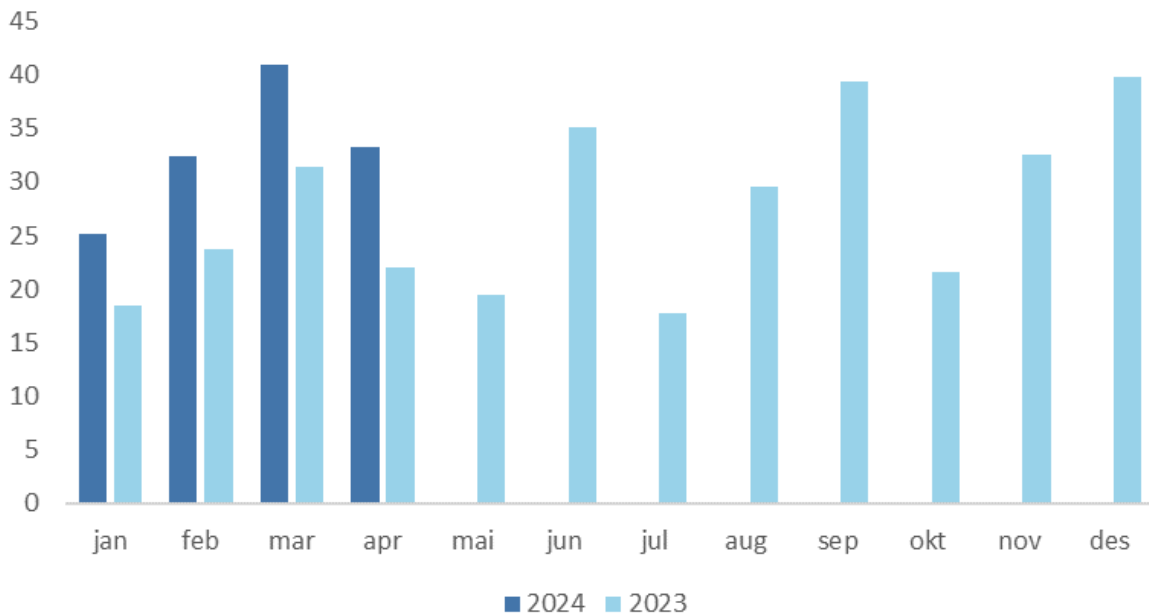
Antall langtidsmottakere med sosialhjelp som hovedinntekt fortsetter å øke. Per april har antallet økt med 37,2 prosent sammenlignet med samme tid i fjor. Flyktninger fra Ukraina utgjør 37 prosent av mottakergruppen. Den samme utviklingen gjelder også langtidsmottakere med forsørgeransvar, som har økt med 34,7 prosent. Flyktninger fra Ukraina utgjør størstedelen av økningen. Langtidsmottakere under 25 år med sosialhjelp som hovedinntekt har økt med 62 prosent sammenlignet med samme tid i fjor.



Figur 4 Antall langtidsmottakere med sosialhjelp som hovedinntekt i Stavanger i 2023 og 2024. Kilde: Nav.

Brutto utgifter til sosialhjelp per april er 37,8 prosent (kr 36,2 mill.) høyere enn ved samme periode i 2023. Utgiftene til midlertidig bolig fortsetter å øke. Per april er det utbetalt kr 18,6 mill., 26 prosent økning fra samme periode i fjor. Sosialhjelp til flyktninger fra Ukraina utgjør 27 prosent av totale utgifter

(kr 36 mill.). Det forventes at utgiftene vil øke utover året. Utbetalinger har økt med 155 prosent fra samme periode i fjor.



Figur 5 Utbetalt sosialhjelp i Stavanger kommune. Beløp i millioner kroner. Kilde: Nav

Klima og miljø

Stavanger kommunes klimamål er å redusere klimagassutslippene med 80 prosent innen 2030, sammenlignet med utslippene i 2015. Dette følges opp gjennom klimabudsjettarbeidet som er en del av kommunens handlings- og økonomiplan.

Kommunen bruker [Miljødirektoratets utslippsregnskap for kommuner](#) for å følge opp framdrift mot målet, men justerer avgrensningen noe iht. tidligere politiske vedtak.

Det justerte 2022-klimagassregnskapet for Stavanger viser at utslippene var 386 644 tonn CO₂-ekvivalenter (2021: 386 600 tonn). Dette er en nedgang i utslipp på 11,5 prosent i forhold til utslippene i 2015. For å være i rute med å nå reduksjonsmålet (lineær nedgang mot målet i 2030) burde utslippene vært kuttet med 37 prosent. Det er derfor fortsatt behov for rask utslippsnedgang framover. Fra 2021 til 2022 ble utslippene redusert med 3 prosent.

Det kommunefordelte klimagassregnskap for 2023 vil etter planen bli publisert av Miljødirektoratet i desember 2024. I påvente av dette, følger en kort beskrivelse av utviklingstrekk for Stavanger kommunes tre største utslippssektorer – sjøfart, veitrafikk og annen mobil forburning.

Sjøfart

Nytt omsetningskrav

Fra 1. oktober 2023 ble det innført et nytt [omsetningskrav på seks prosent avansert biodrivstoff](#) i innenriks sjøfart. I klimabudsjettets er det forutsatt at et omsetningskrav for sjøfarten ville ble innført, og at dette vil medføre kutt i utslippene fra innenriks sjøfart tilsvarende innblandingprosenten. Omtrent to tredjedeler av sjøfartsutslippene i Stavanger kommer fra innenriks sjøfart.

For ferjesambandet Stavanger-Vassøy startet en ny kontrakt opp 1. januar 2024. Kontrakten skal gjennomføres med batterielektrisk ferje, men med et midlertidig dieselfartøy frem til ombygd ferje er på plass. Om relativt kort tid forventes dermed utslippene fra dette sambandet å være redusert til nær null. Også for sambandet Stavanger-Byøyene-Hommersåk er ny, tilsvarende kontrakt på plass.

Cruiseskip

Det ble i september 2023 vedtatt en [handlingsplan for cruiseanløp 2022-2023](#). Handlingsplanen setter en del begrensninger for anløp og passasjerer. I tillegg slår planen fast at «samtlige cruiseanløp til Stavanger sentrum skal senest i 2027 tilkobles landstrøm ved kailigge». Allerede fra 2024 skal det maksimalt være to cruiseanløp og 8 000 passasjerer per dag, og maksimalt syv anløp per uke.

Ifølge data fra kystdatahuset, har det vært 24 cruiseanløp i første tertial 2024. Dette er tilsvarende samme periode i 2023, da var det 23 anløp. Handlingsplanen for cruise vil ikke få full effekt før om et par år. Stavanger regionen havn har ikke kansellert eksisterende cruisereservasjoner som var bestilt før handlingsplanen for cruiseanløp ble vedtatt.

Veitrafikk

Fra 2023 til 2024 ble [omsetningskravet for veitrafikk for biodrivstoff](#) skjerpet, fra 17 til 19 volumprosent.

Personbiler

Per 31. mars 2024 er elbilandelen for personbiler registrert i Stavanger 30,8 prosent. Av nybilsalget for personbiler var el-bilandelen 94 prosent per 31. mars 2024. Elbilandelen for varebiler registrert i Stavanger er per 31. mars 11,1 prosent. Dette er en økning fra 7,6 prosent i fjor. Elektrifisering av tunge kjøretøy og varebiler går framdeles saktere enn for personbiler.